

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobců: **a) S. Z.,** a **b) nezl. M. Z.**, zastoupený zákonným zástupcem žalobcem ad a), oba státní příslušnost Běloruská republika, oba zastoupeni Mgr. Pavlem Oriniakem, advokátem se sídlem České Budějovice, Na Sadech 21, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 10 Az 135/2003 – 33 ze dne 10. 3. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadli žalobci (dále též „stěžovatelé“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích, kterým byla zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutím žalovaného č. j. OAM-448/VL-07-P11-2001 ze dne 20. 11. 2003 a č. j. OAM-6024/VL-07-P11-2001 ze dne 20. 11. 2003. Těmito rozhodnutími nebyl stěžovatelům k jejich žádosti udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (azylový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „azylový zákon“ nebo „ZA“), a bylo vysloveno, že se na ně nevztahuje překážka

vycestování ve smyslu § 91 ZA. Krajský soud v Českých Budějovicích po přezkoumání napadeného správního rozhodnutí v mezích uplatněných žalobních bodů dospěl k závěru, že žaloba důvodná není. Podle soudu totiž stěžovatelé ve správním řízení neuváděli důvody, které by bylo možno podřadit pod důvody pro udělení azylu podle § 12 ZA nebo pod důvody existence překážky vycestování podle § 91 ZA. Soud neshledal chyby v závěrech správního orgánu, který hodnotil výpověď stěžovatelů jako velmi nepravděpodobnou a který neshledal skutečnosti, jež by umožňovaly udělit azyl podle § 12, § 13 a § 14 ZA. Podle soudu nebyly doloženy podmínky pro udělení azylu ve smyslu uvedených ustanovení. Stěžovatel k hlavnímu důvodu žádosti o azyl – obavě z příslušníků tajných služeb – neuvedl podle soudu žádné konkrétní informace. Neobrátil se ani na státní orgány, které by mu mohly poskytnout ochranu, a z toho důvodu nebylo možno nekonkrétně uváděné důvody hodnotit jako azylově relevantní. Institut azylu totiž podle soudu neslouží jako universální nástroj pro poskytování ochrany před veškerým bezprávím postihujícím jednotlivce nebo skupiny obyvatel. Soud rovněž přihlédl k tomu, že stěžovatel mohl před odjezdem svobodně prodat majetek, což podle něj nesvědčí ve prospěch závěru, že by byl v Bělorusku ohrožován na životě či pronásledován. Další námitky byly podle soudu vzneseny až po lhůtě pro rozšíření žalobních bodů; přesto je soud přezkoumal, avšak jejich důvodnost neshledal. Jednalo se o námitky porušení základních zásad zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále též „správní řád“ nebo „SŘ“); soud ale zjistil, že správní řízení probíhalo v souladu se správním řádem, dokazování bylo dostačující a skutkový stav zjištěný ve správním řízení poskytoval spolehlivý podklad pro rozhodnutí. Vzhledem k těmto skutečnostem Krajský soud v Českých Budějovicích v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve své kasační stížnosti stěžovatelé označili její důvody odkazem na § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Stěžovatelé dále uvedli pouze tolik, že trvají na tom, že nesplnění podmínek pro udělení azylu bylo nesprávně shledáno po nesprávném a neúplném posouzení skutkového stavu, a na tom, že u nich existují překážky vycestování ve smyslu azylového zákona. Dále požádali o přiznání odkladného účinku jejich kasační stížnosti, neboť výkon, resp. právní následky rozhodnutí by pro ně znamenaly nenahraditelnou újmu v důsledku nutnosti vycestovat do domovského státu. Podmínky pro přiznání odkladného účinku podle nich splněny jsou. K výzvě krajského soudu stěžovatelé svou kasační stížnost doplnili podáním adresovaným Nejvyššímu správnímu soudu. V něm stěžovatelé přiložili tři dobrozdání poskytnutá známými stěžovatele ad a), a to P. D. Ž. a D. A. K. Stěžovatel poukázal na to, že v předchozím řízení bylo opatřeno negativní vyjádření pana Ž., že stěžovatele nezná, což však bylo způsobeno tím, že si tento v uvedené době nevybavil konkrétní osobu. Pan Ž. se podle stěžovatele měl setkávat s velkým množstvím lidí a bez bližšího vodítka si na stěžovatele nevzpomněl. Posléze si svůj omyl uvědomil a chtěl jej napravit tím, že poslal spolu s panem K. uvedená dobrozdání. Prodlení s jejich předložením stěžovatel zdůvodnil komplikacemi při komunikaci se zastupitelským úřadem ČR v Bělorusku. Podle stěžovatele přiložené dopisy podporují jeho tvrzení uplatněná v předchozím řízení o reálné hrozbě bezprostřední persekuce stěžovatele a jeho rodiny v důsledku odmítnutí spolupráce s tamní státní bezpečností a o důvodech, které mu brání v návratu do vlasti. Krajský soud v Českých Budějovicích tedy podle něj vyšel z neúplně a nesprávně zjištěného skutkového stavu, což vedlo k nesprávným právním závěrům a vadnému rozhodnutí ve věci. V tom stěžovatel spatřuje naplnění bodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. K doplnění kasační stížnosti stěžovatel doložil tři azbukou psané listy, z nichž jeden byl psán ručně a podepsán, a dva jsou psány pouze na počítači bez podpisu (jako autor je označen pan Ž. a pan K.). Dále je přiložen překlad vlastnoručně psaného dopisu pana K. ze dne 16. 6.

2004, v němž potvrzuje, že je přítelem stěžovatele, který měl být vyzván ke spolupráci tajnou službou, a poté, co toto odmítl, mělo mu být vyhrožováno ze strany těchto speciálních služeb různými způsoby násilí. Z uvedených důvodů stěžovatelé navrhli Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu byl stěžovatelem ad a) podán dne 19. 1. 2001 a pohovor k návrhu na zahájení řízení o udělení azylu s ním byl proveden dne 6. 3. 2001. Stěžovatel uvedl, že v Bělorusku pracoval v televizi jako technik ve zpravodajství. Poskytoval čerstvé politické informace přátelům z opozičních novin, kteří zřejmě byli sledovaní, protože následně jej kontaktovala tajná služba a nabídla mu spolupráci. Když o tom tyto kamarády informoval, varovali jej, že bude lepší, když na čas někam odjede. Tato tvrzení pak stěžovatel rozvedl v rámci pohovoru, kde mj. uvedl, že pomáhal i P. Ž. při práci soukromé televizní stanice MM 4. Po uzavření této stanice P. Ž. začal vydávat noviny S. On sám začal v roce 1999 pracovat jako technik ve státní televizi. Svým přátelům, P. Ž. a D. K., kteří pracovali v opozičních novinách, oznamoval změny ve vládě, o kterých se jako pracovník televize dozvěděl. Činil tak s vědomím svého nadřízeného, bezplatně, neboť šlo o výměnný obchod, jelikož on dostával informace z druhé strany. Pak jej kontaktovala osoba, která po něm požadovala informace o lidech, kterým tyto informace zprostředkovával. Požádala jej, aby činil zápisy o svých rozhovorech s nimi. Zajímalo ji především to, jak tyto noviny nakládají s fondy (s prostředky), kterými je vydávání novin financováno. Stěžovatel se domníval, že záměrem bylo vyvolat nějaký finanční skandál a tyto noviny zdiskreditovat. Je přesvědčen, že by jej využili např. k tomu, aby svým přátelům nabídl nějaké peníze, třeba na nákup počítačů, a pak aby dokázali, že tyto prostředky byly užity jinak, např. na organizování protivládních demonstrací. On spolupráci odmítl, načež jeho žena začala mít problémy, neboť jí někdo opakovaně volal a říkal různé nestydatosti. Poté jej také jednou blíže nespecifikovaná osoba navštívila. Přestal proto docházet do zaměstnání, neboť měl strach, že by si jej tam mohli vyhledat. Znal osobně D. Z., který v létě 2000 zmizel. Domnívá se, že tyto osoby, s kterými mluvil, které jej navštívily a hovořily s jeho manželkou, byly pracovníky bezpečnostní služby spadající přímo pod prezidenta (Sovbez – Sovět bezopasnosti). Jeho spolupracovníci mu potvrdili, že poté, co přestal chodit do práce, se tyto osoby o něj začaly zajímat, neboť znal přístupové bezpečnostní kódy v televizi. Když vše konzultoval s panem Ž. a K., poradili mu, aby někam odjel, neboť jim se nic nestane, jelikož jsou známými osobnostmi. Prodal tedy vše co měl, včetně bytu, a odjel do Prahy, kde se setkal s panem H., který mu poradil podat žádost o azyl. Stěžovatel potvrdil, že se v Bělorusku nesnažil zajistit si ochranu jinak, než tím, že se poradil se svými přáteli, co má dělat. Potvrdil rovněž, že jeho politická angažovanost spočívala pouze ve spolupráci s novinami S. Jako důkaz svých tvrzení stěžovatel ve správním řízení navrhl potvrzení vystavené P. Ž. Stěžovatel zdůraznil, že nechtěl spolupracovat s uvedenými lidmi, ale obává se, že kdyby zůstal v Bělorusku, byl by k tomu donucen. Má totiž děti, na které musí myslet. S tím souvisí jeho obava z návratu do vlasti, kam by se vrátil podle svých slov pouze tehdy, pokud by v prezidentských volbách nezvítězil Alexander Lukašenko. Ve správním spise je založena rovněž informace Velvyslanectví České republiky v Bělorusku č. j. 1641/2003-Minsk ze dne 16. 7. 2003, vyžádaná ze strany žalovaného. Podle této informace byl pan P. Ž. ze strany velvyslanectví kontaktován. Novinář a nakladatel P. Ž. je podle této zprávy se zastupitelským úřadem v dost pravidelném a dobrém kontaktu. Proto nebyl problém, se na něj osobně obrátit, přičemž on sám dal pokyny k prověření žádosti o informace. Podle této zprávy si pan Ž. stěžovatele ad a) osobně vůbec nepamatuje. Pro stanici MN 4 jmenovaný vůbec nepracoval. Dále ze zprávy vyplývá, že P. Ž. nechal prověřit archivy své redakce, kde našli, že se stěžovatel jednu dobu podílel na technické úpravě novin.

nejednalo se tedy o žádného novináře – zpravodaje, nejde o Ž. spolupracovníka v pravém slova smyslu – jen o bývalého externího technického ad hoc spolupracovníka, takového, o němž normální hlavní redaktor nikdy nic neví.

Ze správního spisu vedeného k žádosti stěžovatele ad b) o azyl Nejvyšší správní soud zjistil, že v jeho případě byl návrh na zahájení řízení o udělení azylu podán v jeho zastoupení stěžovatelem ad a) dne 25. 6. 2001 a pohovor k návrhu na zahájení řízení o udělení azylu byl proveden dne 25. 9. 2002. Ve správním řízení stěžovatel a) jménem svého syna uvedl, že o azyl žádá proto, aby celá rodina byla pohromadě, a že potíže celé rodiny souvisí s jeho potížemi. Syn neměl v Bělorusku žádné problémy, problémy by mu mohly nastat proto, že je synem stěžovatele ad a). Kdyby zůstal v Bělorusku, chovaly by se k němu běloruské úřady zle. Zřejmě by byl nucen vstoupit do nějaké dětské organizace na podporu vlády prezidenta Lukašenka, kde si režim vychovává děti ve svém duchu. Když syn žil v Bělorusku nějakou dobu sám, již jej proto měly úřady agitovat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu, avšak mohl tak učinit pouze z pohledu řádně uplatněných stižních bodů. Původní kasační stížnost takové řádně uplatněné důvody neobsahovala, když v ní byl uveden pouze obecný odkaz na § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Z formulace důvodů kasační stížnosti musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje stěžovatel napadené rozhodnutí za nezákonné, resp. v čem spatřuje naplnění jednotlivých písmen § 103 odst. 1 s. ř. s. Význam co nejpřesnějšího uvedení stižních důvodů v kasační stížnosti vyplývá ze zásady dispoziční, kterou je i řízení o kasačních stížnostech ovládáno a která znamená, že soud se při přezkumu soudního, resp. i správního rozhodnutí (s výjimkou taxativně stanovených případů) omezuje pouze na posouzení existence důvodů nezákonnosti soudního rozhodnutí, které žalobce dovozuje. Z řádně formulovaného stižního bodu ve smyslu § 106 odst. 1 s. ř. s. pak musí být patrné nejen jakou právní argumentaci stěžovatel používá, nýbrž také o jaká skutková tvrzení se opírá.

Stěžovatelé k výzvě soudu svou kasační stížnost doplnili. Z obsahu doplnění, jakož i z dokumentů, jež stěžovatelé k doplnění přiložili, Nejvyšší správní soud dovodil, že přes jistou formulační neobratnost stěžovatelé doplnili konkrétní právní a skutková tvrzení pouze ve vztahu ke stižnímu důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Stěžovatelé totiž ve skutečnosti krajskému soudu vytýkají, že vyšel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci, což dokládají mj. i výše uvedenými dokumenty obsahujícími dobrozdání pana Ž. a pana K. Přestože tedy v doplnění kasační stížnosti stěžovatelé odkázali na důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., svým obsahem má námitka povahu stižního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Protože stěžovatelé ostatní stižní důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. v doplnění ani kdykoli později nedoplnili o konkrétní skutková a právní tvrzení, a tyto stižní důvody tak nelze považovat za řádně uplatněné, přezkoumal Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu pouze z pohledu naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. však Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal. Zjistil totiž, že krajský soud při přezkumu správního rozhodnutí vycházel ze skutkového stavu, zjištěného správním orgánem. Soudy ve správním soudnictví obecně musejí vycházet ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného správního rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). To nevylučuje provádění dokazování ze strany soudu (§ 77 s. ř. s.), jestliže existují vážné pochybnosti ohledně toho, zda skutkový stav byl správním orgánem ve správním řízení zjištěn dostatečně. V daném případě

stěžovatelé sice ve své žalobě zpochybnili dostatečnost zjištění skutkového stavu ze strany žalovaného, na podporu svého tvrzení však ve skutečnosti nenabídli žádné důkazy, a to ani na výslovný dotaz v průběhu jednání soudu. Za takových okolností krajský soud nepochybil, pokud přezkoumal způsob a dostatečnost zjištění skutkového stavu ze správního spisu, a pokud v situaci, kdy v tomto ohledu nezjistil zásadní pochybení, odpovídající žalobní námitku stěžovatelů zamítl. Nelze totiž přehlédnout, že žalovaný vyvinul úsilí k ověření jinak závažných tvrzení stěžovatele a prostřednictvím zastupitelského úřadu v Bělorusku kontaktoval jednu z osob, na které se stěžovatel ad a) ve správním řízení odvolával. Jestliže však tato osoba zásadním způsobem zpochybnila výpověď stěžovatele, nemohl správní orgán, avšak ani krajský soud, takovou skutečnost přehlédnout. Stěžovatelé jistě mohli předložit důkazy vyvracející skutková zjištění učiněné správním orgánem (v daném případě výpověď pana Ž.) v řízení před krajským soudem; jestliže by krajský soud posléze takové důkazy neprovedl, popř. by je nesprávně vyhodnotil, bylo by mu třeba oprávněně vytknout procesní pochybení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Pokud však stěžovatelé důkazy na podporu svých tvrzení předložili až v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku krajského soudu, když v soudním řízení tomuto rozsudku předcházejícím tak neučinili, nelze krajskému soudu vytýkat, že skutečnosti předloženými listinami prokazované, nevzal v úvahu. V úvahu je přitom nemůže vzít ani Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti, jež je mimořádným opravným prostředkem proti rozhodnutí krajského soudu. Jsa totiž vázán řádně uplatněným stižním bodem, Nejvyšší správní soud je kasační stížností povolán k přezkoumání, zda řízení před krajským soudem netrpělo vytýkanou vadou a zda případně tato vada mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé. Protože stěžovatelé uvedené listiny nepředložili již v řízení před krajským soudem, nemůže být ze strany Nejvyššího správního soudu tomuto soudu vytýkáno, že tyto dokumenty nevzal v úvahu a že tedy proto nezjistil dostatečně skutkový stav věci. Na tomto závěru pak nemůže samotný obsah sdělení v uvedených listinách cokoli změnit.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal naplnění v kasační stížnosti uplatněného důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., když nezjistil, že by řízení před krajským soudem trpělo vadami, způsobujícím nezákonnost rozhodnutí o věci samé, a proto kasační stížnost ve smyslu § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k dikci § 78b odst. 1 ZA, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatelé neměli ve věci úspěch, nemají proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 21. července 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu